

Лекція №7. Індивідуально-психологічні фактори успішності тренерської діяльності

План:

1. Загально необхідні якості тренера.
2. Професійна самосвідомість тренера.
3. Складові компоненти структури самосвідомості.

Позначимо необхідність і широту загальних, але цілком необхідних здібностей тренера. Завоювання й підтримка авторитету тренера - складна, кропітка робота з удосконалення ним свого духовного й фізичного стану. За авторитет треба боротися щомиті, щогодини, щодня. Позначимо спеціальні здібності тренера. До морального вигляду тренера висуваються високі вимоги. Йому необхідно мати людські моральні якості й бути гарним організатором, уміло регулюючи й направляючи взаємини, діяльність дітей і дорослих у колективі. Тренерська діяльність тренера немислима без моральної чистоти, прагнення до творчої праці, любові до дітей, єдності слова й справи, ініціативи й відповідальності, вимогливості до себе і оточення. Створенню нормального морального клімату у виховному колективі активно сприяють такі людські якості, як щирість, чесність, прямота, сердечність, дружелюбність, доброзичливість, справедливість, правдивість, принциповість. Систематичне ідейно-моральне самовдосконалення педагога надає високий соціальний зміст його організаторським здібностям і талантам, не дозволяє йому скочуватися на позиції формалізму, бюрократизму й діляцтва.

В організації навчально-виховного процесу не можна пройти повз такий потужний педагогічний фактор, як характер вихователя, властивості і якості його особистості. В одного педагога занадто твердий характер і міцна воля, більша суспільна активність. Він прагне все зробити сам, придушує спонтанність дітей, залишає їх непричетними й байдужими глядачами. В іншого - м'який, він не здатен добитися від учнів елементарного порядку. Погане знання педагогіки та психології, небажання перебороти себе, формувати свій характер відповідно до педагогічних вимог дають простір

безпосередньому прояву натури: запальності, твердості або безхарактерності, невимогливості.

Ефективна організація педагогічного процесу вихователем неможлива без авторитету людської привабливості, без доброзичливості й взаємної симпатії педагога й дітей. Морально-естетичне взаємопритягання - це найсприятливіша й найефективніша атмосфера педагогічної взаємодії. Ефект людської привабливості виникає у вчителя не тільки завдяки його ерудиції та інтелектуальній розвиненості. Він утворюється як наслідок таланту, людського інтересу, любові вчителя до іншої людини. Таким чином, висока моральність, духовна цілісність і переконаність, ерудиція та інтелектуальна розвиненість, людська привабливість є найважливішими умовами формування педагогічного авторитету вихователя, класного керівника.

Одним із найважливіших компонентів, що формують здатність сучасного фахівця педагогічного профілю до досягнення успіху в професійній діяльності, професійній самореалізації є високий рівень сформованості професійної самосвідомості. Професійна самосвідомість учителя може бути розглянута як процес, «внутрішньої» діяльності, що має свій продукт - “професійно-педагогічну Я - концепцію”, і як інтегральна якість особистості. Структура професійної самосвідомості включає сукупність когнітивної (“Я- Розуміння”), афективної (“Я-Ставлення”) і поведінкової (“Я-Поведінка”) підструктур, зміст яких відображає специфіку педагогічної діяльності. Складові компоненти структури самосвідомості можуть бути представлені і як етапи його розвитку.

Учителювання - це мистецтво, праця не менш творча, ніж праця письменника або композитора, але більш важка і відповідальна. Учитель звертається до душі людської не через музику, як композитор, не за допомогою фарб, як художник, а напяму. Виховує своєю особистістю, своїми знаннями та любов'ю, своїм ставленням до світу.

Однак тренер набагато більшою мірою, ніж артист, має впливати на свою аудиторію, сприяти формуванню світогляду своїх підопічних, дати їм наукову картину миру, розбудити почуття прекрасного, почуття порядності й справедливості, зробити грамотними й змусити повірити в себе, у свої слова.

При цьому, на відміну від актора, він змушений працювати в режимі зворотного зв'язку: йому постійно задають різноманітні питання, у тому числі й підступні, і всі вони вимагають вичерпних і переконливих відповідей. Справжній учитель, Учитель із великої літери - це особистість, що народжує, формує інші особистості (в ідеалі - разом з родиною). Для цього йому необхідна не тільки увага й повага з боку його учнів, а й з боку всього суспільства.

Тренер - не тільки професія, суть якої передавати знання, але й висока місія створення особистості, утвердження людини в людині. Виходячи з цього можна виділити сукупність соціально й професійно обумовлених якостей педагога: високу громадянську відповідальність і соціальна активність; любов до дітей, потребу й здатність віддати їм своє серце; духовну культуру, бажання й уміння працювати разом з іншими; готовність до створення нових цінностей і прийняття творчих рішень; потребу в постійній самоосвіті; фізичне й психічне здоров'я, професійну працездатність Професійно-педагогічна спрямованість: ідейна переконаність, суспільна активність, схильність до домінування, соціальний оптимізм, колективізм, професійна позиція й покликання до інженерно-педагогічної діяльності;

Професійно-педагогічна компетентність: суспільно-політична поінформованість, психолого-педагогічна ерудиція, інженерно-технічний кругозір, педагогічна техніка, комп'ютерна підготовленість, професійні уміння й навички, загальна культура;

Професійно-важливі якості особистості: організованість, соціальна відповідальність, комунікативність, прогностичні здатності, здатність до вольового впливу, емоційна чуйність, доброта, тактовність, рефлексія на свою поведінку, професійно-педагогічне мислення, технічне мислення, довільна увага, педагогічна спостережливість, самокритичність, вимогливість, самостійність, креативність у галузі педагогічної й виробничо-технологічної діяльності;

Психодинамічні властивості: збудливість, урівноваженість, емоційна стійкість, високий темп психічної реакції, успішність формування навичок,

екстравертованість, пластичність, що поєднує й втілює в собі весь її професійний досвід.

.

